

Decydujemy razem

Badanie stosowanych w projekcie **metod podnoszenia poziomu partycypacji**

dr Anna Olech

Warszawa

27 października 2011 r.

INSTYTUT SPRAW PUBLICZNYCH

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Decydujemy
Razem

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Przedmiot i cele badania

1. Zidentyfikowanie dających się powielać wzorów interwencji rozumianych jako metody podnoszenia partycypacji.
2. Określenie warunków, w których stosowanie owych metod zapewni możliwie wysoki poziom ich skuteczności.

Zbierane w toku badania informacje mają w efekcie pozwolić na:

- opis przebiegu prowadzonych działań i uzyskanych rezultatów,
- identyfikację czynników mających wpływ, pozytywny lub negatywny, na sprawność podejmowanych działań

Pytania badawcze

- Na czym polegają zakładane przez CAL i FRDL interwencje służące podniesieniu poziomu partycypacji?
- Jak przebiega w praktyce proces wdrażania tych interwencji?
- Jakie ich wdrożenie przynosi rezultaty?
- Jakie czynniki sprzyjają ich stosowaniu, a jakie je ograniczają?

Metodologia badania

- 3 tury badania
- 15 społeczności
- dobór gmin celowy, przy zastosowaniu 2 kryteriów:
  1. typ gminy (miejska / wiejska),
  2. położenie terytorialne / region (z uwzględnieniem uwarunkowań historycznych, tzn. historycznych granic zaborów: region środkowo-wschodni, zachodni i południowy)

Metody badawcze – jakościowe

1. **Indywidualne wywiady swobodne** (luźno skategoryzowane) prowadzone w oparciu o zestawy wytycznych z:

- **autorami koncepcji** działań wdrożeniowych z CAL i FRDL
- **animatorami**, tj. osoby, których zadaniem jest włączenie obywateli w procesy decyzyjne,
- **członkami "zaplecza" animatorów** (animatorzy subregionalni, superwizorzy, doradcy),
- **wójtami / burmistrzami / starostami**,
- **osobami znaczącymi**:
  - **dla realizacji projektu**: członkowie Grup ds. Partycypacji Społecznej / zespołów ds. partycypacyjnego modelu tworzenia polityk publicznych
  - **osobami znaczącymi w społecznościach**: radni, pracownicy ośrodków pomocy społecznej i powiatowych centrów pomocy rodzinie, pracownicy powiatowych urzędów pracy, przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych, lokalnych mediów, nieformalni liderzy opinii.

Metody badawcze – jakościowe

2. **Analiza dokumentów** – rodzaje analizowanych dokumentów:

- dokumenty programowe obu organizacji (konceptcje, założenia, plany),
- materiały tworzone w trakcie wdrażania obu typów interwencji (raporty z monitoringu, sprawozdania),
- sprawozdania z sesji rad gmin / powiatów,
- lokalna prasa, biuletyny, strony internetowe urzędów gmin / powiatów ,
- dokumenty informacji statystycznej (Baza Danych Lokalnych GUS, lokalne bazy danych).

JAK można podnosić poziom partycypacji w społecznościach - wspólne elementy obu koncepcji

- kluczowa rola animatora ulokowanego w samorządzie lokalnym;
- tworzenie w gminach/powiatach zespołów partycypacyjnych złożonych z przedstawicieli władz i innych przedstawicieli społeczności lokalnych;
- skoncentrowanie prac zespołów partycypacyjnych wokół wypracowania dokumentu strategicznego (wybranej polityki publicznej).

JAK można podnosić poziom partycypacji w społecznościach – różnice obu koncepcji

koncepcja FRDL

1. odgórnie
2. wspierając aktywnych
3. doradzając z zewnątrz
4. punktowo w gminie
5. tworząc dokument programowy
6. krótko (1 rok)
7. kluczowe role: animator, koordynator regionalny, doradca merytoryczny

koncepcja CAL

1. oddolnie
2. dając głos tym, którzy są go pozbawieni
3. będąc z ludźmi w procesie zmiany
4. szeroko w subregionie
5. inicjując zmianę systemową
6. długofalowo (3-4 lata)
7. kluczowe role: animator partycypacji publicznej, animator subregionalny, superwizor

Wybrane wyniki I tury badania terenowego

Pojmowanie celów obu koncepcji

gminy FRDL

opinie prezentowane najczęściej:
celem jest wypracowanie istotnego dla gminy dokumentu oraz późniejsza realizacja zapisanych w nim działań i założeń, co przyczyni się do rozwoju gminy

opinie prezentowane rzadko:
sposób pracy, dochodzenia do tego dokumentu jest ważniejszy niż sama strategia

gminy CAL

opinie prezentowane najczęściej:
ważniejszy jest proces pracy nad dokumentem, niż sam dokument – istotniejsze jest to, co pozostanie po projekcie, jako zwyczaj pracy nad dokumentami, niż sama strategia

podstawowym celem – zmiany w postawach i świadomości mieszkańców i władz samorządowych

...ale także:

- *Powiem szczerze, że na początku odbyliśmy wiele rozmów, żebym ja w ogóle zrozumiał, o co w tym projekcie chodzi. (...) Wiedziałem, że jest projekt i tak dalej, ale też nie do końca jakby to było jeszcze wtedy na tym etapie identyfikowane, jaki ostateczny kształt tego projektu wyjdzie, nie. Jakie będą moje zadania, jaka będzie moja rola w tym projekcie.*
- *Też początkowo nie wiedzieliśmy jak to zrobimy. Projekt na początku też tak... No, dla mnie przynajmniej był taki... No, w sumie w rozwoju był. Także na początku, na pierwszych spotkaniach, to rozmawialiśmy o projekcie, ale tak na dobrą sprawę miałem wrażenie, że my go dopiero tworzymy. Bo to taki miało charakter... Z reguły projekty zostają zakwalifikowane do realizacji jeżeli one są już zamknięte „od A do Z”. No tu, na początku jeszcze tam się coś tworzyło, tam zmieniało...*

- *„Decydujemy razem”, czyli projekt pilotażowy... [Chodzi] jakby o rozszerzenie czy partycypację mieszkańców w podejmowaniu... działań zmierzających do wspólnego decydowania? Ale to jest taka bardzo teoretyczna [odpowiedź], bo nie wierzę w to, że wszyscy mają nagle decydować, odpowiadać.*
- *Partycypacja – nikt nie wie, o co chodzi – tylko modne słowo, którego trzeba używać, nie biorą na serio idei. (...) Uczestnicy próbują sami sobie nazywać partycypację. Jak powiedział jeden wójt, że partycypacja to jak kiedyś był czyn społeczny. Szukają doświadczeń, które już mieli. To się kojarzy z czynem społecznym albo dzieleniem się na pół obowiązkami. Widzą współodpowiedzialność, widzą wartości, widzą podmiotowość, ale nie potrafią tego nazwać, nie potrafią znaleźć jednego określenia polskiego.*

Przyczyny i cele przystąpienia gmin do projektu

gminy FRDL

- produkt – opracowanie (zaktualizowanie) strategii
- założenia projektu zgodne z planami gminy (*i tak chcieliśmy coś takiego zrobić*)
- poznanie nowych koncepcji i zebranie doświadczeń
- nadzieja na zmianę sposobu funkcjonowania urzędu

gminy CAL

- rozwinięcie kompetencji pracowników urzędu
- udział mieszkańców w podejmowaniu decyzji jako szansa na złagodzenie ich oporu
- pretekst do nałożenia na samego siebie obowiązku współpracy z mieszkańcami
- aktywizacja mieszkańców
- produkt – opracowanie strategii
- bezkosztowy wzrost rangi gminy

Mocne strony projektu

gminy FRDL

- integracja środowisk w gminie
- metoda pracy
- poszerzenie perspektywy
- zmiana postaw mieszkańców
- produkt (strategia)
- wzrost kompetencji animatora

gminy CAL

- szeroki (teoretyczny i praktyczny) zakres
- interdyscyplinarność
- innowacyjność
- chwytliwa nazwa
- sam fakt realizacji projektu

Słabe strony projektu

gminy FRDL

- wątpliwości co do realizacji działań zapisanych w strategii
- niezbyt trafny wybór rodzaju opracowywanego dokumentu
- pozycja animatora
- kompetencje animatorów
- brak specjalistycznej wiedzy do pracy nad strategią rozwoju (*nie wystarcza sam warsztat moderacyjny*)
- nietrafiony wybór nazwy projektu

gminy CAL

- harmonogram
- wielość osób i instytucji zaangażowanych w projekt
- tryb rekrutacji animatorów
- pozycja animatora
- wątpliwości co do skuteczności proponowanej metody
- wątpliwości co do realistyczności wymogów i zadań

Przewidywane przeszkody w realizacji projektu

gminy FRDL

- realizacja strategii
- opór radnych przed zatwierdzeniem utworzonego dokumentu
- niebezpieczeństwo uwikłania w lokalną walkę polityczną
- niebezpieczeństwo wystąpienia konfliktów w zespole
- zmniejszające się zaangażowanie członków zespołu

gminy CAL

- przekonanie radnych do partycypacyjnej idei działań
- przeniesienie personalnych animozji na forum projektu
- utrzymanie tempa prac, motywacji osób zaangażowanych w projekt

Spodziewane rezultaty, oczekiwane korzyści z realizacji projektu

gminy FRDL

- powstanie i uchwalenie strategii rozwoju jako dokumentu ważnego dla gminy
- opracowanie dokumentu pomocnego w rozwiązaniu konkretnych problemów
- nawiązanie współpracy samorządu z przedsiębiorcami
- zmiany mentalności mieszkańców
- zmiana sposobu funkcjonowania samorządu

gminy CAL

- wypracowanie nawyku rozmawiania w gminie, nawyku rozmowy między urzędem a mieszkańcami
- raczej zmiana mentalności, niż konkretny produkt
- poprawa współpracy władz lokalnych z organizacjami pozarządowymi
- poprawa współpracy władz lokalnych z przedsiębiorcami
- powstanie potrzebnego gminie dokumentu

Dziękuję za uwagę

